

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa M. W.
przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w K., Komornikowi Sądowemu
przy Sądzie Rejonowym w K. W. H., Komornikowi Sądowemu przy Sądzie
Rejonowym w K. J. P. i M. B.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 listopada 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 lipca 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) nie obciąża skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3) przyznaje adw. P. W. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług z tytułu nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu.**

UZASADNIENIE

Powódka M. W. domagała się zasądzenia na jej rzecz solidarnie od pozwanych Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w K., Komorników Sądowych przy Sądzie Rejonowym w K. W. H. i J. P. oraz od M. B. 1.350.898,73 zł z tytułu

odszkodowania za szkodę majątkową i 400.000 zł z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę, wskazując na liczne nieprawidłowości w prowadzonych przez Komorników postępowaniach egzekucyjnych, solidarną odpowiedzialność Skarbu Państwa za ich działania i nieprawidłowości w działaniach sądu oraz przyczynienie się M. B. do pozbawienia powódki mieszkania i szkody w rzeczach ruchomych.

Postanowieniem z dnia 22 września 2016 r. Sąd Okręgowy w K. odrzucił pozew w stosunku do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. W. H. i M. B. - w zakresie żądania zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku z wprowadzeniem wierzyciela w posiadanie lokalu – oraz oddalił zarzut powagi rzeczy osądzonej podniesiony przez pozwanego Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. J. P.

Wyrokiem z dnia 22 września 2016 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił powództwo i orzekł o kosztach postępowania.

Wyrokiem z dnia 12 lipca 2017 r. Sąd Apelacyjny w (...) na skutek apelacji powódki oraz zażalenia pozwanego Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. W. H. co do orzeczenia o kosztach postępowania, odrzucił apelację powódki w zakresie powództwa o zapłatę 400.000 zł przeciwko pozwanym M. B. i Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w K. W. H., oddalił apelację powódki w pozostałej części, zmienił zaskarżony wyrok na korzyść żalącego się w zakresie orzeczenia o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego i zażaleniowego.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powódka wskazała przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Uzasadniając wniosek, podniosła, że „istnieje konieczność rozpatrzenia przez Sąd naruszenia przepisów prawa materialnego w zakresie dotyczącym uwzględnienia przez Sąd Apelacyjny w (...) zarzutu przedawnienia podniesionego przez pozwanych, pomimo jego rażącej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, tj. zasady ochrony osób najsłabszych w społeczeństwie”. Wskazała, że jest osobą starszą i schorowaną, nieposiadającą wiedzy prawniczej oraz doświadczenia niezbędnych do występowania w postępowaniu sądowym,

zwłaszcza w sprawie przeciwko profesjonalnym podmiotom uczestniczącym w obrocie prawnym. Powołała się na nieznaczące uchybienie terminowi do wytoczenia powództwa oraz „charakter sprawy” i „podstawę dochodzonych przez powódkę roszczeń”.

Zdaniem skarżącej, kolejną kwestią prawną wymagającą rozstrzygnięcia jest ustalenie zakresu nadzoru przez Sąd nad czynnościami podejmowanymi przez komornika w toku postępowania egzekucyjnego i możliwość zlecenia w toku tego postępowania, z urzędu, konkretnych czynności w celu zagwarantowania prawidłowego przebiegu postępowania egzekucyjnego, oraz gwarantujących maksymalne zaspokojenie wierzyciela przy możliwie największej ochronie interesów dłużnika.

Zbadania wymagać ma także możliwość podejmowania odpowiednich działań przez komornika, pomimo braku wniosku dłużnika, w sytuacji gdy działania takie będą leżały w interesie zarówno dłużnika jak i wierzyciela.

Wskazane kwestie prawne są związane z kierowanym do organu egzekucyjnego i Sądu nadzorującego postępowanie egzekucyjne zarzutem powódki, że ustalenie wartości jej nieruchomości, będącej przedmiotem licytacji komorniczej, zostało oparte na opisie i oszacowaniu nieruchomości, który został sporządzony w 2005 r., podczas gdy sprzedaż w drodze licytacji nastąpiła w 2010 r., co doprowadziło do naruszenia interesów zarówno dłużniczki, jak i jej wierzycieli. Ze względu na wiek i niepełnosprawność oraz brak wiedzy prawniczej powódki nie dochowała ona obowiązków związanych ze złożeniem stosownego wniosku o wykonanie nowego operatu, jednak w razie uznania, że wartość nieruchomości mogła ulec znaczącej zmianie, czynność taką powinien podjąć komornik z urzędu, ewentualnie aktualizację operatu powinien mu zlecić Sąd w zakresie nadzoru nad postępowaniem egzekucyjnym, nawet bez wniosku wierzyciela lub dłużnika.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują

pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy sformułować w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie

mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ. oraz z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Wskazane przez powódkę zagadnienia prawne nie czynią zadość wskazanym wymaganiom.

Sformułowanie zagadnienia prawnego dotyczącego przedawnienia wskazuje, że w istocie nie chodzi tu o abstrakcyjną wątpliwość prawną, lecz o zakwestionowanie dokonanej przez Sąd Apelacyjny oceny zarzutu przedawnienia pod kątem art. 5 k.c. Nie budzi wątpliwości, że ocena ta powinna uwzględniać całokształt okoliczności sprawy, także te przywołane przez powódkę (wiek, stan zdrowia, brak wiedzy prawniczej i doświadczenia, niewielki zakres uchybienia), co nie oznacza, iż mają one znaczenie rozstrzygające. Sądy miały na względzie także inne okoliczności, jak uprzednie wytoczenie powództw odszkodowawczych przeciwko pozwanym Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w K. W. H. oraz M. B. oraz kierowanie do prokuratury pism, w których analogicznie określała swą szkodę majątkową i niemajątkową. Ustaleniami objęto też okoliczności potwierdzające, że mimo eksponowanego w skardze wieku, stanu zdrowia i braków w zakresie wiedzy prawniczej i doświadczenia w toku wieloletniego postępowania egzekucyjnego wykazywała się bardzo dużą aktywnością, obejmującą m.in. skargi na czynności komornika. Przede wszystkim jednak skarżąca pomija, że uwagi Sądu Apelacyjnego dotyczące art. 5 k.c. miały charakter drugoplanowy, ponieważ podstawową przyczyną oddalenia jej apelacji było uznanie, iż pozwani nie dopuścili się względem niej bezprawnych działań lub zaniechań.

Występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego nie potwierdzają też rozważania dotyczące ewentualnej powinności dokonania ponownego opisu i oszacowania przez komornika z urzędu albo jego zlecenia przez Sąd w zakresie nadzoru nad postępowaniem egzekucyjnym, pomijają bowiem całkowicie, że obowiązujący do dnia 8 września 2016 r. art. 985 § 2 k.p.c. przewidywał wyraźnie, iż jeżeli – jak w okolicznościach niniejszej sprawy - wniosek o wszczęcie nowej egzekucji złożono przed upływem trzech lat od daty drugiej licytacji komornik

dokona nowego opisu i oszacowania tylko na wniosek wierzyciela lub dłużnika. Już Sąd Okręgowy wyjaśniał, że wobec umorzenia poprzedniej egzekucji z ograniczonego prawa rzeczowego postanowieniem z dnia 18 lipca 2006 r. (Km (...)), wierzyciel był uprawniony na podstawie art. 985 § 1 k.p.c. do zgłoszenia wniosku o wszczęcie nowej egzekucji. Wskazywał też, że pozwana Komornik J. P. zawiadomiła powódkę o uprawnieniu wynikającym z art. 985 § 2 k.p.c., a ponadto namawiała ją do złożenia takiego wniosku w osobiście przeprowadzonej rozmowie. Jednak powódka nie uiściła zaliczki na poczet przeprowadzenia nowego opisu i oszacowania. Mimo ponownego wezwania do uiszczenia zaliczki z dnia 8 kwietnia 2009 r., nie została ona uiszczona, gdyż powódka nie była zainteresowana popieraniem wniosku, uznając – do czego nie było podstaw – iż czynności te powinien podjąć z urzędu komornik.

Warto dodać, że w wyroku z dnia 26 stycznia 2018 r., II CSK 117/17 (nie publ.) Sąd Najwyższy stwierdził, iż przewidziany w art. 156 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (obecnie tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 2204) nie ma zastosowania do operatów szacunkowych sporządzanych w postępowaniu egzekucyjnym obejmującym egzekucję z nieruchomości. W związku z tym zaznaczył – m.in. z odwołaniem do art. 985 § 2 k.p.c. - że organ egzekucyjny nie musi z urzędu dokonywać aktualizacji oszacowania nieruchomości, mimo upływu rocznego terminu przewidzianego w art. 156 ust. 3 ww. ustawy.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Z uwagi na trudną sytuację materialną i życiową powódki, o kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono, na podstawie § 2, 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 7 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

